

A close-up photograph of a person's hands holding an open magazine. The magazine features several advertisements for cars, including a white hatchback and a white van. The person is wearing a green long-sleeved shirt. The background is dark and out of focus.

Voksnes læse- og regnefærdigheder

Udvalgte danske resultater fra
PIAAC-undersøgelsen 2022/2023

Videnshæfte

VIVE

Indhold

- 3** Introduktion
- 4** Voksnes læse- og regnefærdigheder er forbedret
- 6** 31-årige har det højeste niveau af færdigheder
- 7** Fortsat mange med færdigheder på lavt niveau
- 8** Stor forskel trods forbedring for indvandrere
- 9** IT-aktiviteter er mere udbredte end at læse, skrive og regne
- 10** Uændret omfang af ikke-formel læring og VEU

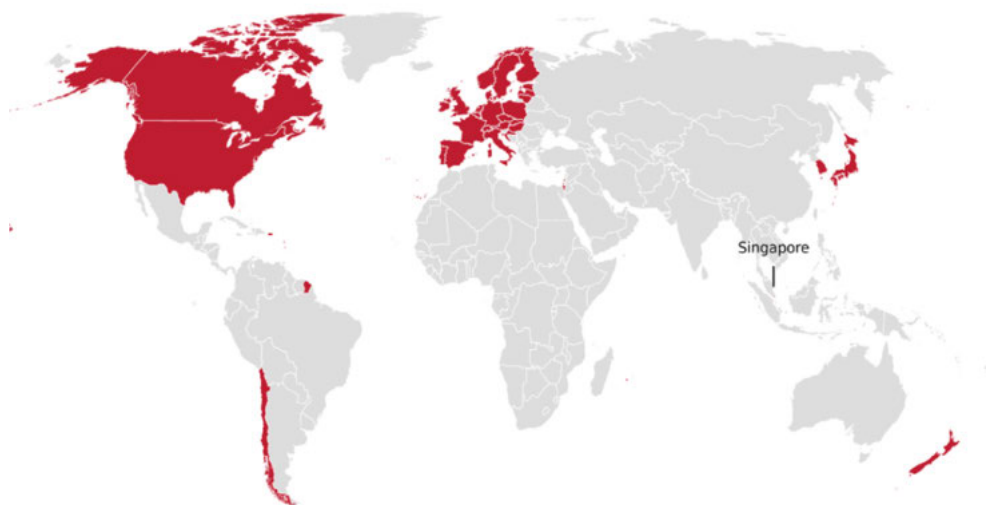
Kort om PIAAC

PIAAC står for 'Programme for the International Assessment of Adult Competencies' og er den hidtil største internationale undersøgelse af voksnes færdigheder inden for læsning, regning og problemløsning.

Det er OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), der tilrettelægger og koordinerer undersøgelsen. I PIAAC 2022/2023 har 31 lande – primært fra Europa – deltaget.

Fra hvert land deltager minimum 4.000 voksne mellem 16 og 65 år i undersøgelsen. Dette er anden bølge af undersøgelsen. Første gang PIAAC blev gennemført, var i 2011/2012.

I Danmark er PIAAC finansieret af Børne- og Undervisningsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Finansministeriet, Erhvervsministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Deltagerlande: Belgien, Canada, Chile, Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Holland, Irland, Israel, Italien, Japan, Korea, Kroatien, Letland, Litauen, New Zealand, Norge, Polen, Portugal, Schweiz, Singapore, Slovakiet, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn, Østrig og USA.

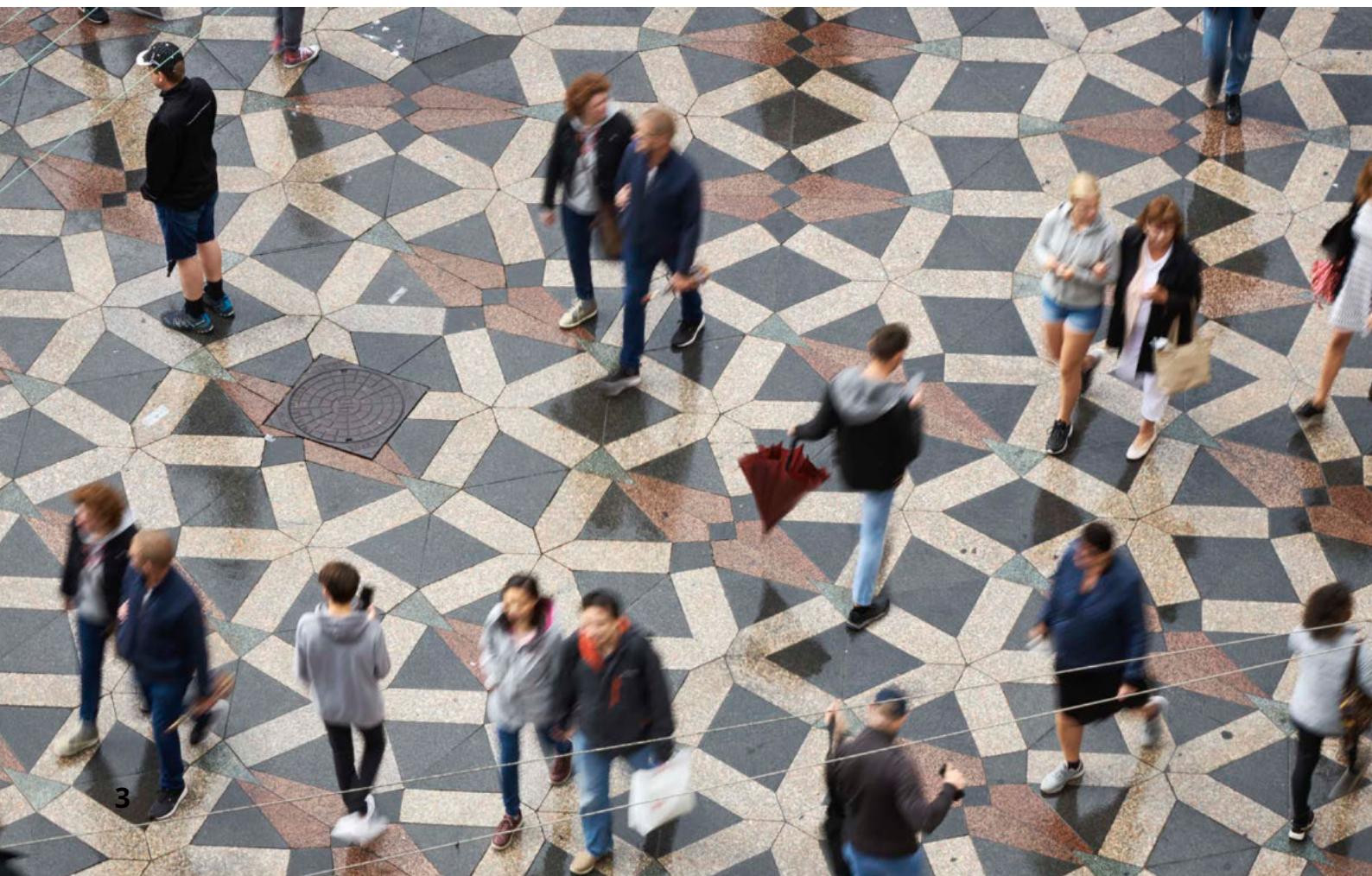
Introduktion

Det er vigtigt at kunne læse, regne og løse komplekse opgaver, hvis man skal klare sig i dagens og fremtidens Danmark. Færdighederne er grundlæggende for den enkelte dansker i forhold til at opnå personlige mål og for at kunne deltage i uddannelse og på arbejdsmarkedet. Undersøgelser viser, at der er en klar sammenhæng mellem basale læse- og regnefærdigheder og jobsøgning, tilknytning til arbejdsmarkedet og løn. Færdighederne er også et vigtigt grundlag for at kunne udvikle sig og lære endnu mere, og de har stor betydning for, hvordan man klarer sig i dagligdagen. Det kan for eksempel være i forhold til at holde møder med kommunen, tage lån i banken, deltage i fritidsaktiviteter og afgive sin stemme ved folkeafstemninger.

Befolkningens færdigheder inden for læsning og regning er også vigtige for samfundet som helhed, da de har væsentlig betydning for produktivitet og velstand i Danmark og for landets internationale konkurrenceevne og sociale sammenhængskraft.

Dette videnshæfte formidler udvalgte hovedresultater af PIAAC-undersøgelsen. Fokus er særligt på resultaterne vedrørende niveauet for og udviklingen i 16-65-åriges færdigheder i læsning og regning samt omfanget af IT-aktiviteter og deltagelse i ikke-formel læring og voksen- og efteruddannelse. Når vi i de følgende afsnit skriver "voksne", omfatter det således personer i alderen 16-65 år og altså ikke den del af befolkningen, der er ældre end 65 år.

PIAAC minder om PISA-undersøgelsen, som danske skoleelever deltager i, men det er de voksnes færdigheder inden for læsning og regning, der er fokus på i PIAAC. I alt har 5.067 voksne deltaget i den danske del af undersøgelsen, der omfatter resultater fra i alt 31 lande. Resultaterne fra undersøgelsen kan gøre beslutningstagere, arbejdsmarkedets parter og fagfolk klogere på behovet for indsatser, der kan vedligeholde og udvikle voksnes læse- og regnefærdigheder, samt på hvordan disse indsatser skal udformes, og hvem de skal målrettes.

Voksnes læse- og regnefærdigheder er forbedret

De 16-65-årige danskere har forbedret deres færdigheder inden for både læsning og regning fra første PIAAC-undersøgelse i 2011/12 til anden i 2022/23. Målt på en skala fra 0 til 500 ligger de 16-65-åriges læsefærdigheder på 273 point i gennemsnit, mens gennemsnittet for regnefærdighederne er 279 point.

Danmark og Finland er de eneste af de 31 deltagerlande, hvor læsefærdighederne er forbedret, mens regnefærdighederne er forbedret i 7 deltagerlande ud over Danmark – heriblandt i Norge, Sverige og Finland.

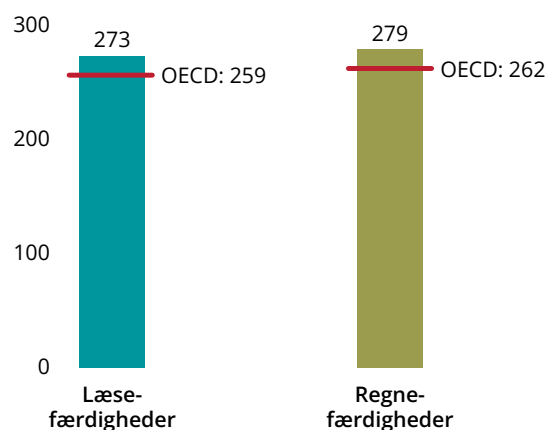
Uddannelsesniveaut er steget

En stor del af forbedringen i læse- og regnefærdigheder hænger sammen med, at de 16-65-åriges uddannelsesniveau er steget fra 2011/12 til 2022/23. Helt konkret viser beregninger, at to tredjedele af forbedringen af læsefærdighederne og fire femtedele af forbedringen af regnefærdighederne hænger sammen med en stigning i uddannelsesniveaut.

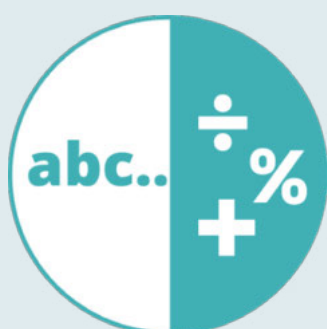
Personer med lang videregående uddannelse har bedre læsefærdigheder i 2022/23 end i 2011/12, mens læsefærdighederne for personer med lavere uddannelsesniveauer ikke har ændret sig nævneværdigt. Således er forskellen i læsefærdigheder mellem de voksne, der er bedst til at læse, og dem, der har sværest ved det, blevet større.

16-65-åriges færdigheder i læsning og regning

Gennemsnitlig score

På en skala fra 0 til 500 scorerer voksne i Danmark 273 i læsning og 279 i regning. Tallene kan ikke sammenlignes, hvorfor resultaterne ikke siger noget om, hvorvidt vi er bedst til læsning eller regning.

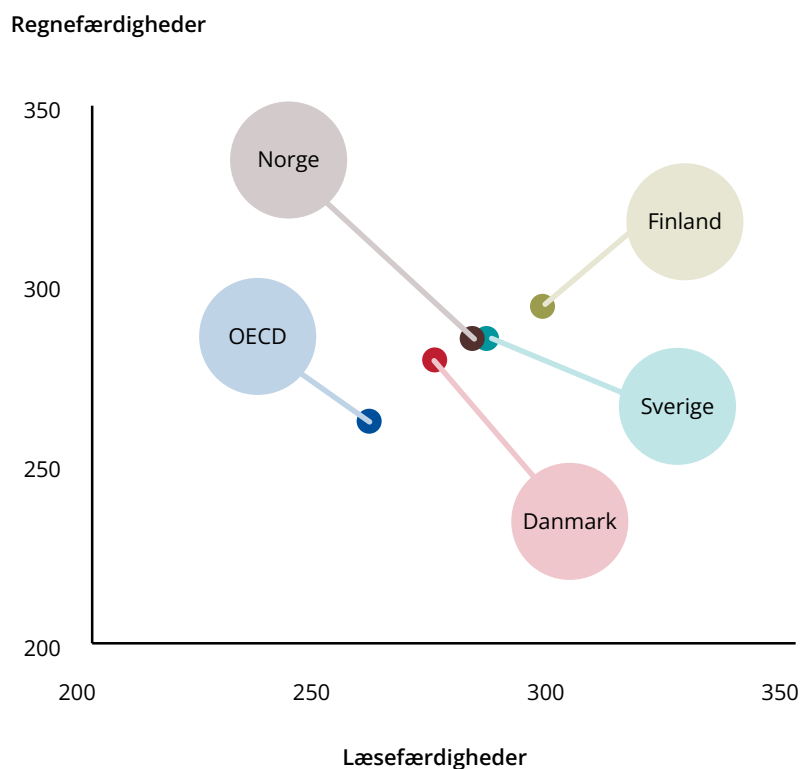
Lavere niveau end nordiske naboer

Selvom niveauet for både læse- og regnefærdighed er steget i Danmark, har voksne i Danmark et lavere færdighedsniveau i både læsning og regning end Norge, Sverige og Finland i 2022/23, hvilket også var tilfældet i 2011/12. Niveauet er især højere

i Finland, som er det deltagerland i PIAAC 2022/23, hvor færdighedsniveauet i både læsning og regning er højest. Forskellen mellem færdighederne i Danmark og henholdsvis Sverige og Norge er mindre, særligt i forhold til regnefærdigheder.

Læse- og regnefærdigheder i Norden

Gennemsnitlig score

Danmark scorer lavere end de andre nordiske lande i både læsning og regning, men ligger over OECD-gennemsnittet.

31-årige har det højeste niveau af færdigheder

31-årige er gennemsnitligt set de bedste til at læse og regne, mens niveauet er lavere blandt både yngre og ældre generationer. Et lignende billede tegnede sig i 2011/12, hvor 28-årige havde det højeste niveau af læse- og regnefærdigheder. De 25-34-årige er samtidig den aldersgruppe, der har oplevet den største forbedring af både læse- og regnefærdigheder fra 2011/12 til 2022/23.

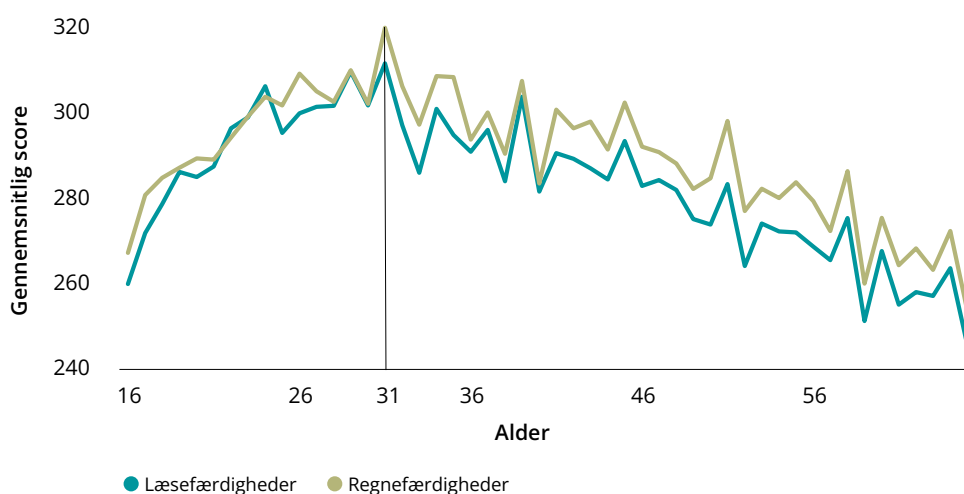
dog bemærkelsesværdigt, at denne aldersgruppes læsefærdigheder er på samme niveau i 2022/23, som da de var 10 år yngre. Danmark er således sammen med Sverige og Tyskland de 3 eneste af de 31 deltagerlande, hvor læsefærdighederne for personer født i 1958-1968 (55-65 år i 2022/23) ikke er faldet fra 2011/12 til 2022/23.

55-65-åriges niveau er lavest, men ikke faldet

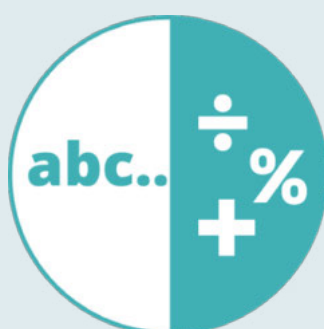
De 55-65-årige er den aldersgruppe, der i gennemsnit har de laveste færdighedsscorer. Det er

Generationsforskelle

Færdigheder i læsning og regning efter alder

I Danmark har de 31-årige det højeste niveau af færdigheder i både læsning og regning.

Fortsat mange med færdigheder på lavt niveau

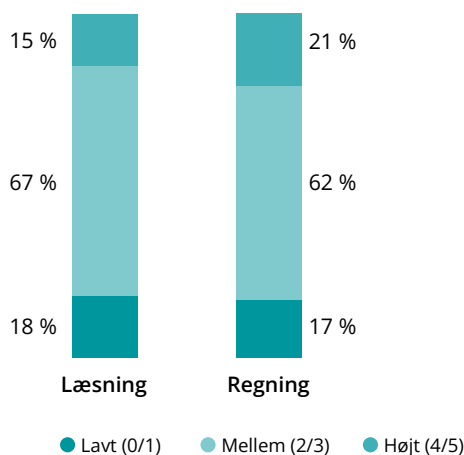
Mange voksne har fortsat vanskeligt ved at læse og regne. For trods den generelle forbedring af færdighederne har andelen af 16-65-årige med læse- og regnefærdigheder på lavt niveau (kaldet niveau 0/1) ikke ændret sig nævneværdigt fra 2011/12 til 2022/23. Dette gør sig også gældende i Norge og Sverige, mens der i Finland har været en positiv udvikling i befolkningens regnefærdigheder, så en mindre andel nu ligger på lavt niveau.

Har man færdigheder på lavt niveau, betyder det, at man for eksempel typisk kan læse korte, simple afsnit og udvælge ord blandt to givne alternativer og tilgå og anvende matematisk viden til at løse enkelte opgaver med ét trin, hvor informationen præsenteres ved hjælp af billeder eller simpelt struktureret information.

Et forsigtigt skøn er, at 667.000 voksne har læsefærdigheder på lavt niveau, hvilket svarer til 18 procent af alle voksne i Danmark. Tilsvarende er vurderingen, at omkring 620.000 har regnefærdigheder på lavt niveau, hvilket svarer til 17 procent. Der er et stort overlap mellem personer med lavt færdighedsniveau i henholdsvis læsning og regning. Samlet set vurderes det, at omkring 550.000 voksne i Danmark både har læse- og regnefærdigheder på lavt niveau. Heriblandt er der en overrepræsentation af 55-65-årige, personer med grundskole som højeste uddannelse, personer med dårligt helbred og personer, der hverken er på arbejdsmarkedet eller under uddannelse.

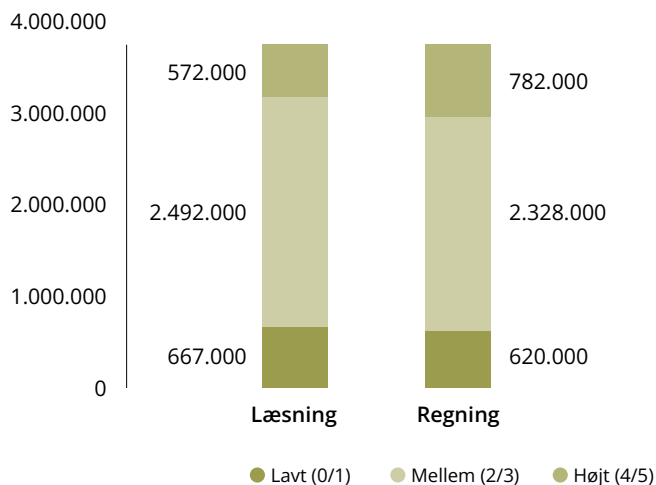
16-65-årige fordelt på niveauer for læse- og regnefærdigheder

Procent

Omkring hver sjettede voksne i Danmark (17-18 procent) har færdigheder på lavt niveau i henholdsvis læsning og regning.

Antal

Over 600.000 voksne i Danmark har færdigheder på lavt niveau i henholdsvis læsning og regning (tallene i tabellen er skitseret i runde tal).

Stor forskel trods forbedring for indvandrere

Den forbedring af læse- og regnefærdigheder, der har været blandt de voksne fra 2011/12 til 2022/23, viser sig både for personer med dansk oprindelse og for indvandrere. Ud over Danmark er det kun Sverige og Finland blandt de 31 deltagerlande, der har oplevet den positive udvikling for indvandrere. I Danmark er forbedringen særlig udtalt for vestlige indvandrere.

Trods forbedringen af indvandrerens læse- og regnefærdigheder er forskellen mellem indvandrerens og majoritetsbefolkningens læse- og regnefærdigheder forholdsvis stor. Kun i fem andre lande (Finland, Japan, Region Flandern i Belgien, Tjekkiet og Tyskland) er forskellen mellem de to gruppers læsefærdigheder større end i Danmark. I forhold til regnefærdigheder er forskellen mellem indvandrere

og majoritetsbefolkningen kun større i to af de øvrige deltagerlande (Finland og Tjekkiet).

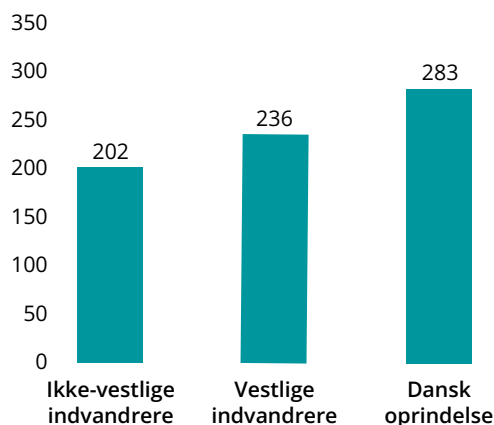
Flere med længerevarende ophold i Danmark

Det har en betydning for udviklingen, at indvandrergruppens sammensætning har ændret sig fra 2011/12 til 2022/23. For eksempel er der flere indvandrere med mere end fem års ophold i Danmark i 2022/23 end i 2011/12. Denne forskel har formentligt bidraget til forbedringen af læse- og regnefærdigheder blandt indvandrere i Danmark. Det fremgår – måske ikke så overraskende – at både vestlige og ikke-vestlige indvandrere, der har boet i Danmark i 10 eller færre år, i gennemsnit scorer lavere i læsning og regning end personer, der har boet over 20 år i Danmark.

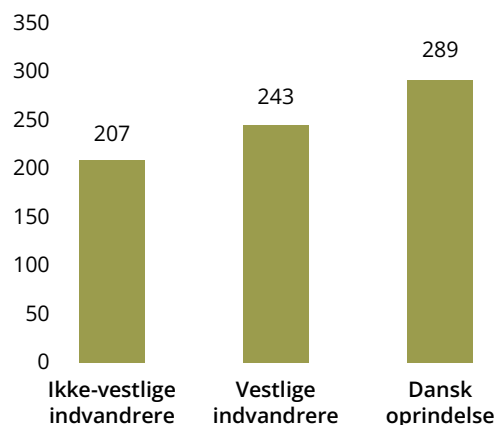
16-65-åriges færdigheder i læsning og regning, særskilt for indvandrerstatus

Gennemsnitlig score

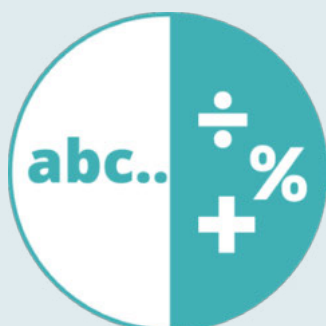
Læsefærdigheder

Regnefærdigheder

Ikke-vestlige indvandrere scorer betydeligt lavere end både vestlige indvandrere og personer med dansk oprindelse.

IT-aktiviteter er mere udbredte end at læse, skrive og regne

Deltagerne i PIAAC er blevet spurgt om, hvor ofte de foretager forskellige konkrete IT-, læse-, skrive- og regneaktiviteter, for eksempel at læse en bog, foretage målinger, læse kort, bruge smartphone, køre efter GPS osv. Blandt de ting, der er spurgt om, fylder IT-aktiviteter mest i dagligdagen – både på arbejdet og i fritiden. Desuden er omfanget af denne type aktiviteter steget siden 2011/12. Mere end 90 procent af de 16-65-årige i 2022/23 udfører dagligt mindst én IT-aktivitet – som oftest at kommunikere med andre, søge information, spille computer, høre musik eller se videoer.

Den store brug af IT afspejles også ved, at stort set alle voksne har erfaring med digitale enheder.

91 procent bruger eller har brugt digitale enheder på arbejdet. I fritiden bruger 98 procent en smartphone hver dag, mens 69 procent bruger en computer mindst én gang om ugen, og for tablet er tallet 40 procent.

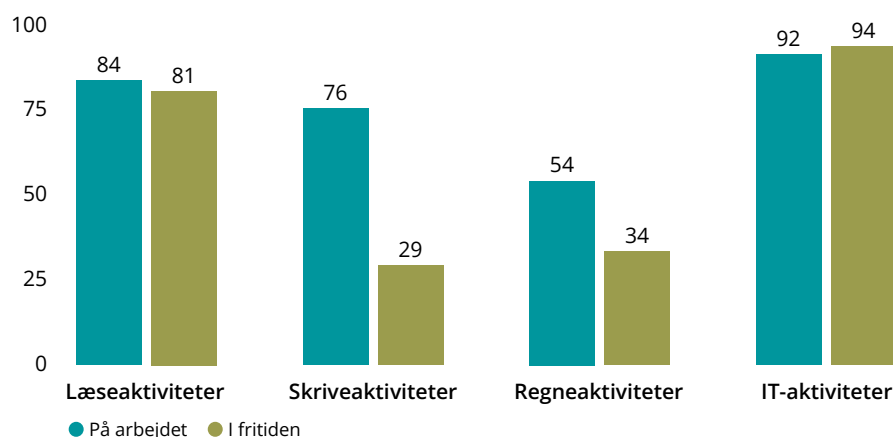
Forskel på mænd og kvinders brug af IT

Der er flere mænd end kvinder, der bruger IT i forbindelse med deres arbejde, men det omvendte gør sig gældende i fritiden, hvor kvinderne bruger IT mest. Aldersmæssigt skiller de 55-65-årige sig ud ved at bruge IT i mindre omfang end yngre aldersgrupper på både arbejdet og i fritiden.

Forskellige typer aktiviteter

Andel af de 16-65-årige, der udfører mindst én aktivitet hver dag, efter aktivitetstype og særskilt for, om aktiviteten foregår på arbejdet eller i fritiden.

Procent

Langt de fleste voksne udfører IT-aktiviteter på både arbejde og i fritiden, mens langt færre voksne skriver og regner i deres fritid.

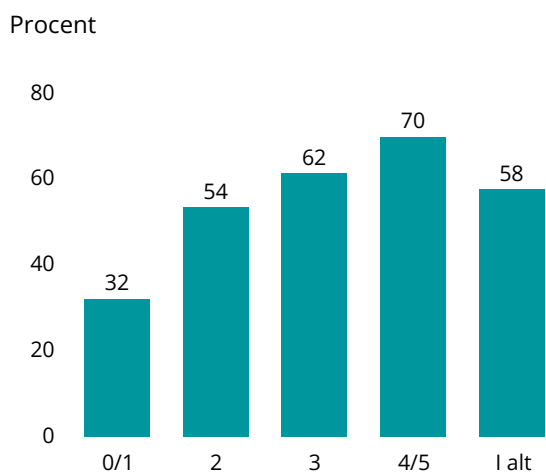

Uændret omfang af ikke-formel læring og VEU

Over halvdelen af de 16-65-årige har deltaget i mindst én ikke-formel lærings- eller voksen- og efteruddannelsesaktivitet (VEU) 12 måneder forud for deres deltagelse i PIAAC. Heraf har 84 procent deltaget i jobrelaterede aktiviteter. Dette svarer nogenlunde til det samme omfang af ikke-formel læring og VEU som i 2011/12.

De voksnes deltagelse stiger med uddannelsesniveauet. Det er således voksne med længerevarende uddannelser, der oftest deltager i ikke-formel læring og VEU. Deltagelsen stiger også med niveauet for læse- og regnefærdigheder. Voksne, der er i beskæftigelse, deltager også mere end både ledige, personer under uddannelse og andre uden for arbejdsstyrken. Det er i øvrigt kendetegnende, at kvinder deltager i højere grad end mænd.

Andel deltagere i ikke-formel læring og voksen- og efteruddannelse i alt og særskilt efter niveau for regnefærdigheder

Især højtuddannede deltager og ønsker mere læring

Hver tredje voksen i Danmark har ikke fået opfyldt deres ønske om at deltage i (mere) ikke-formel læring eller VEU inden for det seneste år. Dette gælder især kvinder, 25-54-årige og personer med lang videregående uddannelse. Travlhed i både arbejds- og privatliv er de mest udbredte årsager til, at disse voksne ikke har fået deres ønske om at deltage opfyldt.

Voksne med kort uddannelse og voksne, der hverken er på arbejdsmarkedet eller under uddannelse, deltager mindst i ikke-formel læring og VEU, og de har som oftest heller ikke et ønske herom.

> Hvad er ikke-formel læring og VEU?

I PIAAC forstås ikke-formel læring og voksen- og efteruddannelse (VEU) som andre former for organiserede uddannelsesaktiviteter end ordinær uddannelse. Det kan for eksempel være kurser, webinarer, workshops, foredrag eller privat undervisning. Disse aktiviteter kan være jobrelaterede eller af personlig interesse.

VEU kategoriseres derfor sammen med ikke-formel læring i PIAAC, selvom det i Danmark betragtes som formel uddannelse.

PIAAC I PUNKTFORM

- 667.000 voksne i Danmark har læsefærdigheder på lavt niveau
- 620.000 voksne i Danmark har regnefærdigheder på lavt niveau
- 31-årige er i gennemsnit de bedste til at læse og regne
- 55-65-årige er den aldersgruppe, der scorer lavest i læse- og regnefærdigheder
- 91 procent bruger eller har brugt digitale enheder på arbejdet
- 98 procent bruger dagligt en smartphone i fritiden
- 58 procent af de 16-65-årige har deltaget i mindst én ikke-formel lærings- eller voksen- og efteruddannelsesaktivitet 12 måneder forud for deres deltagelse i PIAAC

© VIVE, 2024

Tekst og redaktion: Mona Larsen, Johannes Kroustrup og Thilde Baden Rasmussen
Finansiering: Børne- og Undervisningsministeriet, Beskæftigelsesministeriet,
Finansministeriet, Erhvervsministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet og
Udlændinge- og Integrationsministeriet
e-ISBN: 978-87-7582-413-7

Videnshæftet er blevet til på baggrund af hovedrapporten:
Voksnes læse- og regnefærdigheder – PIAAC Cycle 2 (2022/23).
Rapporten kan downloades på www.vive.dk.

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd,
Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

VIVE